

Владислава Войнович - „Хартиеният принц“

Обикновено познавам къде сме по това колко ми е напрегнато на краката. Например, ако петите ме сърбят отвътре, значи сме наближили градчето, където живее баба. Когато отиваме при нея. Или вече сме близо до Белград, ако се връщаме у дома. Най-често пътуваме с кола. Татко, мама и аз. Тати кара, а мама седи до него и се преструва, че й няма нищо. Казвам „преструва се“, защото го прави тъй, че всички да разберат, че има нещо. Като мен, когато си пиша домашното по математика. Всички знаят, че не обичам задачите, и всички знаем, че мама не обича баба. Тати се преструва, че не забелязва нито едното, нито другото. Но го прави така, че никога не съм съвсем сигурна дали наистина не разбира какво става. Лесно му е на него. Той е луд по математиката. По баба не е луд, но и за нея не забелязва.

Като сме с колата и ми стане усилено, си събувам обувките. Качвам си краката горе на тавана или ги подавам през прозореца. Обикновено не ми разрешават, но не забелязват веднага какви ги върша. Във всеки случай мога поне да лежа на задната седалка и да зяпам как дърветата край пътя се ният наопаки.

Обаче тук не става. В автобуса съм. И то сама! Добре, де, не съм: с мен е шофьорът, който познава баба, защото някога е бил с татко в един клас, също и кондукторът, дето живее на една улица с баба, още няколко пътници, нейни приятели, и няколко други, които не са й приятели, но се поздравяват с нея, като се срещнат, и всеки знае как се казва другият. Всички се чудеа колко съм пораснала и как вече мога сама да пътувам за къщи. Само една жена изтърси на баба, че била луда да ме пуска. Аз мисля, че тя е луда. Жената, де, не баба. И точно тази, лудата, седна до мен! За щастие, слезе в някакво село. Питаше ме дали се страхувам. Глупости, сякаш е кой знае какво, баба ме качва на автобуса, а мама и тати ме посрещат на гарата в Белград. Тъй биха могли да изпратят дори Кика с кошницата, в която я пренасяме. Само че баба не обича котките и няма да се съгласи да я гледа. На мое място Кика щеше да мяучи и да дращи в кошницата, пък аз си седя кротко. Онази жена ми каза, че можело да откраднат Кика, както можело да откраднат и мен. Но ето, вече сме в Белград, а никой дори не се и опита. Лудата ме попита какво съм щяла да правя, ако мама и татко не ме посрещнали.

Ще ме посрещнат, много ясно. Макар че татко може да е в командировка. Той все пътува. Но мама не би отишла никъде, щом знае, че пристигам. Щеше да е наистина лошо, ако и тя заминеше някъде. Тогава щеше да се наложи да се върна със същия автобус обратно при баба. А това хич нямаше да ми хареса. Първо на първо, вече ми омръзна да се возя и второ, омръзна ми и да стоя при баба. Моята баба не е като другите. Искам да кажа, не е от тия, дето разрешават всичко на децата. Моята нищо не разрешава. На никого. Тя смята, че татко е супер, защото, като бил малък, никога нищо не му разрешавала, а пък при мама се виждало колко са я глезили като дете. Баба хал хабер си няма. Точно мама яде всичко, а татко – не. Особено от ония, здравословните храни. И не хленчи, като се разболе, и не се гнуса от нищо.

– Ей го и Тозо! С жената! Като младоженци! – неочаквано казва шофьорът. Проследявам погледа му през оградата на автогарата и виждам мама и татко. Знаех си аз, че онази жена е луда. Двамата се целуват и се смеят на нещо. Обаче автобусът продължава.

– Ей! Къде така? – викам.

– Входят е от другата страна. Трябва да заобиколим – обяснява кондукторът.

– Ще си имаш братче, малката! – подвиква ми шофьорът и ме гледа, докато върти огромния волан и обръща.

Такова нещо хич не ми трябва. Никакво малко братче. Искам голяма сестра. Не някоя огромна. Ами същата като мен. Само че това е невъзможно. Всички деца са първо

малки. Приятелката ми Теа има малко братче. То е най-досадното същество на света. Надявам се родителите ми да са забелязали. Макар че напоследък вършат странни неща. Например продали са апартамента. Баба ми каза.

Автобусът влиза в паркинга на гарата. Мама и тати ми махат. Махам и аз и гледам плоския корем на мама. Слава богу, не е бременна!

Ето кой е глезеният сега: тати ми носи цигулката и дърпа куфара на колелца, пък мама взе онова, дето е по-тежко! Измърмори, че всичко щяло да изпопада от ръцете на татко, и го помъкна. В едната си ръка носи кошницата с ябълките и бурканчетата със сладко, а в другата – шишетата с доматиен сок, дето ги свари баба. На мен мама много ми харесва. Като се гушкаме и целуваме, тя ми е по-удобна от тати. Той става за гъделичкане и мачкане, ама да се гушкаш с него, е все едно че се мачкаш – може да ти строши кокалите! А с мама винаги си наясно какво правиш. Още ми е хубаво от нейната прегръдка. И по-нежно целува. Тати или ще ме млясне, сякаш съм бебе, или ще ме олигави по бузата. Пък мама ме целува някак сухо, но меко. И аз ще съм такава, като порасна.

– Ти там сигурно нищо не си се упражнявала, а? Нито да свириш, нито да четеш – веднага ме подхваща мама. Да не губи време. Май все пак няма да съм като нея. И аз ще знам всичко по-добре от другите, но никога няма така да тормозя детето си. Искам да кажа, обичам да се мачкаме с тати, обаче мама ме мачка с думи.

– Мамо! Цял месец не си ме виждала! Толкова ли нямаш какво друго да ми кажеш?

– Юлия, знаеш, че цигулката е единственото, което може да ти помогне да се измъкнеш оттук! – това съм го чувала най-малко сто милиона и хиляди милиарди пъти. Мама смята, че е ужасно важно, като порасна, да не живея в тази страна, а в някоя друга. Защото тук всички хвърлят хартийки и боклуци по улицата и плюят, а в другите държави – не.

– Баба казва, че и в другите страни не е много по-добре – знам, че това ще я ядоса, но не мога да се сдържа. Ами да, и тя започна с онова, дето ме ядосва: „нищо не си упражнявала, свиренето, четенето“. Нека да види какво е.

Като не е съгласна с нещо, мама прави физиономия, сякаш ще кихне. И сега става точно така, притваря очи и отпуска брадичка. Знам, че няма да кихне, а сигурно ще тръгне да обяснява колко добре щяхме да си живеем, ако бяхме същото такова семейство в Париж или Лондон, докато тук не живеем добре. Тати се преструва, че не забелязва. Той реди в багажника всичко, дето пристигна заедно с мен. Подава на мама букета с цветята, но тя и тях пъха отзад. Приличат на баба – бели, дебели и подредени.

– Имаме изненада за теб! – възкликва тати, сякаш изведнъж се е сетил.

– Знам, баба ми каза. Продали сте апартамента и сте купили къща!

Май трябваше да си мълча. Сега може наистина да се скарат. Поглеждам ги, но като че ли са на едно мнение. Мама завърта очи, че баба се прави на важна, а пък физиономията на тати показва, че го е яд на нея. Всичко е наред. Все пак по-добре да продължа с нещо, което им харесва. Бих могла да ги попитам кога ще се местим. Още повече че и мен ме интересува. Баба ми каза, че от сега нататък ще живеем в къща. Това е страхотно. Кика ще може да излиза в градината и да е нормална котка. Досега само седеше тъжно на прозореца и гледаше надолу. Ние живеем на петия етаж, а това е над короните на дърветата с гнездата. Веднъж, като я изнесохме навън, на тревата, Кика чуваше как цвъртят птиците, но горката, през цялото време гледаше надолу. Хич не й хрумваше, че са горе. Щом ти си долу. Мама й обеща къща с мишки. Още докато беше малка. След време казах на мама, че излъга Кика и че на мен също ми е жал, дето никога няма да си имаме къща с двор. Мама ми отговори, че къщите са скъпи и нямаме пари, а после направи онази физиономия, все едно че се кани да вдигне кошницата със

зимнината. И ми обеща, че ще имаме къща. Как? Ами така, те ще работят и ще спечелят пари или пък ще ги наследим, или ще ги откраднем! Обаче от кого да ги откраднем, попитах и тогава се сетих за едни техни богати приятели и предложих да вземем техните. Мама си умря от смях и каза, че не се краде от приятели, а от неприятели. И понеже нямахме неприятели, разбрах, че от тая работа нищо няма да излезе.

– Кога се пренасяме? – питам, а в същото време се чудя дали, докато гостувах на баба, са успели да намерят неприятели и да им откраднат парите. И какво ще стане, ако сега дойде полицията и ги откара в затвора.

– Вече се преместихме, злато. Искяхме да свършим всичко, докато те няма, знаеш, че местенето е досадна история, а пък ремонтът е голямо цапане... – обяснява тати.

Тръшна капака на багажника и се чу онова и-у-и-у-и-у, ай-ай-ай и тъй нататък, включи се алармата и започна да вие. И на мен взе да ми вие в главата. Тати натисна копчето на връзката с ключовете, обаче тя не спря. Тогава влезе и се пхна някъде под седалката, там също има едно копченце, но скрито, да не го видят крадците. Щом се натисне, и алармата спира. Обаче аз нямам такова копченце. В главата ми продължава всичко да се тресе от ай-ай-ай.

– Преместили сте се без мен, значи? – повтарям силно, за да се уверя, че няма някаква грешка. Те мълчат, сякаш съм казала, че сега е ден, а не нощ. Естествено, че е ден. – Ами моите неща?! – питам за онова, дето е в скривалището ми. Веднага разбирам, че въпросът ми е глупав. Няма как да разберат за какво става дума.

– Боже, Юлия, я се чуй! Разбира се, че пренесохме и твоите неща! – мама ме гледа като пълен идиот. Сигурно съм идиот. Не може да очакваш от някого хем да знае нещо, хем да не го знае. Макар че, ако родителите ми не бяха такива, каквито са, нещата в скривалището просто нямаше да са там, тъй че нямаше да ги забравят в стария апартамент. А сега са изгубени завинаги.

Въздъхвам като възрастна и се настанявам на задната седалка. Мама затваря вратата след мен и отива да седне отпред, до тати. Когато открих как се въздиша, много ми хареса. Доста се упражнявах, но никога не се получавахе свършено. Този път излезе най-добрата въздишка в живота ми. Искам да кажа, беше си съвсем истинска. За да се получи такава, трябва на човек да му се плаче, но да не може, защото се налага да мисли. Жалко, че точно сега не ми е до въздишки.

Тати кара. Мама се е вторачила пред себе си, сякаш тя е шофьорът. Тати се подсмива и й подхвърля, че нейната спирачка не работи. Шегува се, защото мама понякога удря с крак по пода на колата, макар че там няма спирачка или друг от педалите, дето са само под волана. Пъхвам ръка между седалката и облегалката. И тук имам скришно местенце, но там не държа нищо важно. Даже не помня какво съм оставила. Измъквам половин шоколад и някакви листчета. Шоколадът е за хвърляне, целият е побелял и не става за нищо. Листчетата също за боклука. Караме нагоре по дълга и широка улица. В далечината се виждат сто светофара. И на всички, сякаш са развалени, свети червено. Мама първа натиска невидимата си спирачка, а после тати спира наистина.

– Е, сега вече всичко ще тръгне наопаки – казвам на глас онова, което ми идва наум. Татко не реагира, обаче мама, която чува и вижда по-добре от него, веднага се обръща назад към мен.

– Какво каза? – пита тревожно.

– Нищо – отвърщам. Обаче дяволът не ми дава мира: – Сигурно сте забравили нещо.

Казвам го, защото знам, че са забравили тайните ми неща, но все пак се надявам някак си да не са. Може би е прието, когато хората се местят, да проверят абсолютно всички местенца из къщата. Може ей сега да ми кажат, че са намерили в банята нещо, дето не са слагали там. Навярно мама ще почне сега да ме разпитва дали е мое. Ще ми иска обяснение какво е това, ще ми опява с дни, но нещата ще са спасени. Или пък не? Може

да са ги намерили и да са ги хвърлили? Въздъхвам отново, а дори не забелязвам. Смахквам листчетата и шоколада и ги натиквам в пепелника. Преминаваме над реката. Небето пред нас съвсем е потъмняло. Схлупено над земята, с почти черни облаци, като в някой филм за възрастни.

– Ама че се наежи! – подкача ме весело тати. – Пък аз си мислех, че ще отидем някъде да го полеем, да се спогодим сега, като си имаме двор, какво куче да си вземем.

Татко е супер. Само че нещо не му достига. Ако двамата с мама бяха един човек, щеше да е велико. Щеше да се получи някой, който е добър като тати и разбира всичко като мама. А тъй имам него, който е добър, ама нищо не схваща, и нея, която разбира всичко, но често се ядосва. Нà, и сега се ядоса.

– Светозаре! Само куче ни липсва! Още едно задължение на главата ми, в никакъв случай!

– Мамо, мооооля ти се! Обеща, че може, ако си имаме къща... – все някога ще я навия, само трябва да започна веднага. Точно сега не ми е до това, но с нея човек не бива да губи време. Щом трябва, не е трудно.

Тъй казва баба.

– Маменце, моля ти се, едно съвсем мъничко кученце. Аз ще го гледам...!

– Нà, видя ли какво направи сега... – ядосва се мама, че тати изобщо отвори дума за куче. Светофарът пред нас светва зелено, но всички останали в далечината са още червени. Може и да са развалени. Или пък ще светнат зелено, като стигнем до тях. Мама натиска невидимия педал, а после тати натиска истинския и поемаме надолу по хълма.

Най-важното за мен в една къща е да е малко страшна. Това означава да е стара и да има много врати, които водят към интересни стаи. И в тях да има още врати. И да е с градина. Къщата на баба е такава. С огромна страшна градина и заден двор с беседка, и с дървета, и с люлка. Обаче тя не се брои, защото не е в Белград. Някои мои богати приятелки от класа имат къщи и в Белград. Ама техните са чисто нови и някак обикновени. Но поне са с градина и през лятото слагат там от ония, надуваемите басейни. И имат например маркучи за поливане. Имат куче. И морава, на която расте трева, и можеш да си постелеш одеяло и да седиш на нея. Могат и да си садят цветя. Имат барака в двора, където можеш да си играеш като в детска къщичка. Също и зимник, и таван, което според мен е страхотно, макар че на тях им е все едно, защото там не бива да влизат. А пък моите родители успели да купят къща, която хем е нова, хем в нея няма нищо подобно! Градината е пълна с тухли, дъски, кабели и чували. Прилича на сметище. Една мижава роза стърчи отгоре му и това са всички растения. Бараката е изгнила и е пълна с разни боклуци. Изглежда тъй, сякаш всеки момент ще рухне. И смърди. Зимник няма никакъв. А пък от тавана са направили стая за мен. Не че е лоша, ама не е таван. Те си умират по терасата. Тераса?! Ами че това го имаме и вкъщи. Искам да кажа в старото жилище. Добре, де, тази е по-голяма. Много по-голяма и е с барбекю. И на нея не тече вода от комшиите, защото отгоре изобщо няма хора. Ако не броим мен на тавана. Който вече не е таван. И от нея се вижда целият град, също и реката в далечината. Вижда се чак планината, където ходихме да берем теменужки. Онази, където някога, когато мама и татко били млади, имало някаква телевизионна кула, дето вече я няма, защото отгоре й паднали бомби в деня, когато съм проходила. И за която те съжеляват. Особено татко. Под терасата е като склона на хълмче, на чийто връх се намира новата ни къща. Имам чувството, че бихме могли да се срутим долу. Хълмчето е обрасло със странни пълзящи растения, в които се спотайва какво ли не. Засега се показват само гущери. Но може да има и змии. Те са по-умни и се крият.